

TATIANA W. GALKINA

Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Tomsku

Роль и функции домашнего музея в семейном воспитании студентов

The role and the functions of family museums
in family education of university students

Abstract: The article is concerned with identification of the educational influence of the family museums on contemporary youth. The conclusions presented in the article are based on the results of a survey conducted in one of the departments of Tomsk State Pedagogical University. The research allowed for the identification of the functions of family museums (security-related, axiological, exploratory, informational and cognitive, communicational, recreational, and aesthetic functions), which influence the process of the education of an individual.

Keywords: the home museum, the concept of the home museum, functions of the home museum, the communicative space of the family leisure.

Современный коммуникационный и компьютеризированный мир XXI в. оказывает все большее влияние на формирование молодых поколений. Каждый день он презентует новейшие технологии функционирования человека в современном социуме, выставляет свои ценностные ориентиры, определяет статусность личности. В ответ на эти вызовы молодой человек стремится встроиться в стремительный информационный поток, овладеть новыми технологиями и компетенциями, стать креативным, мобильным и конкурентноспособным в профессиональном сообществе.

Неуклонное стремление к профессиональному совершенствованию, требующее значительного времени и сил, отодвигает, зачастую, на второй план аспекты личностного развития в нравственном, эстетическом, здоровьесберегающем направлениях. Особым изменениям подвергаются отношения в семье с родителями и другими родственниками. Проживание вне дома (в городе или другом городе) большей части студентов, самостоятельный характер обучения в вузе приводят к некоторому игнорированию семейных традиций, откладыванию общения с родителями, бабушками и дедушками на более свободное время. В это время главным содержанием общения с родственниками становится финансово-материальная поддержка, поступающая от родителей.

Понимая, что процесс семейного воспитания носит непрерывный характер, важно, чтобы и в студенческие годы не ослабевали крепкие семейные узы, любовь и уважение к представителям своего рода, забота и внимание к старейшинам рода. Ведь только осознание себя продолжателем дела предков, неразрывным звеном в череде поколений помогает формировать историческое сознание, обладающее глубокими ценностными критериями определения вклада семьи и рода в историю отечества.

Обращение к теме вызвано неисследованностью проблемы, а также поиском действенных средств воздействия в воспитании взрослых детей – студентов. Одним из таких средств являются семейные коллекции, формирующие домашний музей. Цель данной работы – выявление роли и функций домашнего музея в семейном воспитании студенческой молодежи.

Каковы отношения современных студентов историко-филологического факультета Томского государственного педагогического факультета к своей семье, к семейным традициям и семейным реликвиям?

Предложенная студентам I-V курсов анкета «Домашний музей» содержала 4 блока вопросов: 1) вопросы, направленные на выявление персонизации старейших членов семьи (имена и профессии прабабушек и прадедушек, а также бабушек и дедушек); 2) вопросы, регистрирующие наличие в семье предметов музейного значения (вещественные, письменные, изобразительные источники), а также способы их хранения и систематизации; 3) вопросы, направленные на выявление в семье форм нематериального культурного наследия (семейные предания, легенды, традиции); 4) вопросы, связанные с пониманием престижа семьи и гордости за свой род.

Результаты анкетирования, в котором приняли участие 104 студента, показали реальную ситуацию, сложившуюся к 2012 г. в одном из томских вузов. Отвечая на вопросы первого блока, 92% студентов признались, что помнят имена своих бабушек и дедушек, а вот 8% студентов их не знают. Что касается прабабушек и прадедушек, то их имена известны только 55% студентов. При этом у студентов V-III курса знание имен бабушек и дедушек и прабабушек и прадедушек составляет соответственно 100% и 71%, то у студентов I курса – 95% и 26%. Эти данные свидетельствуют о том, что во многих российских семьях отсутствуют документы советского периода 1920–1950-х гг. – времени проведения коллективизации и её последствий, а также жестоких сталинских репрессий. К тому же, чтобы обезопасить семью, многие скрывали подлинные факты из истории своей семьи от власти, а также были вынуждены не рассказывать об этом и своим детям. Поэтому в настоящее время представляется утраченным значительный пласт российской семейной истории как неотъемлемой части истории Сибири и России.

Эта «традиция молчания» в целях самосохранения семьи оказалась довольно живучей: ведь даже сейчас некоторые люди предпочитают не распространяться об истории своей семьи и рода.

Сложившаяся ситуация негативно сказалась на бытовании в семье устных рассказов, преданий и легенд. Прадеды, как правило, не пережили бурный XX век, а бабушки и дедушки – главные «сказители» в семье – вынуждены были молчать. Таким образом, современная молодежь, не приученная слушать семейные легенды и предания, зачастую и не испытывает такой потребности. Об этом наглядно говорят результаты анкетирования: 52% студентов не знают никаких семейных преданий и легенд, 48% – помнят отрывочные факты из биографии деда или прадеда.

Что касается знания профессий своих предков, то только 68% студентов назвали профессии учителей, врачей, бухгалтеров, художников, портных, механиков, машинистов, инженеров, военных, председателей совхозов и др. Это свидетельствует о том, что возросла доля студентов – выходцев из сельской и городской интеллигенции. Остальные 32% студентов не интересовались профессиями старейших членов семьи.

Большим подспорьем для создания домашнего музея и домашнего архива является составление генеалогического древа собственного рода. Только 7% опрошенных студентов вели такую работу в своих семьях, хотя необходимость проведения такой работы осознается всеми

студентами. Так, в одной из семей создана «Книга памяти», в другой – дедом написана книга о своем роде, а в нескольких семьях составлено генеалогическое древо.

Опираясь на материал генеалогического древа, можно приступить к персонизации фонда домашнего музея, т.е. собирать вещественный, письменный и изобразительный материал о жизни и деятельности каждого члена семьи. Результаты анкетирования подтверждают факт наличия в семье музейных предметов у 94% студентов. Среди вещественных старинных предметов были названы награды (как правило, ордена и медали Великой Отечественной войны) – 27%, иконы – 16%, наградное и трофейное оружие и другие предметы – 14%, женское рукоделье (вышивка, вязанье) – 14%, хозяйственные инструменты (ткацкий станок, прялка) – 12%, монеты, купюры, мебель, посуда – по 9%, украшения – 7%. Среди музейных предметов названы также шкатулки, значки, часы, одежда, музыкальные инструменты, сумки (редикюль, саквояж), серебряные ложки, валяные изделия, елочные игрушки и ковры. Следует отметить, что критерии отбора музейных предметов (раритетность, время изготовления, художественная ценность, мемориальная принадлежность) еще недостаточно четко освоены некоторыми студентами (23%).

К некоторым вещам у студентов отношение особое: это касается, прежде всего, наград и наградного оружия. В анкетах сказано: «Мой прадедущка получил несколько медалей за участие в Великой Отечественной войне», «Мои дедушка и бабушка воевали за Родину и были хорошими людьми», «Чувство гордости привито мне моим дедом, прошедшим войну». Рассматривая и примеряя дедовы ордена и медали, молодой человек приобщается к его боевому подвигу. Истинный патриотизм зарождается на семейной почве из гордости за деда-героя, за свою семью.

Как видно из анкет, большое распространение получило в семьях женское рукоделье: вязанье и вышивка (рушник, вышивка гладью и крестом). Искусные мастерицы выполняли долгую и трудоемкую работу: вязали крючком скатерти и подзоры, салфетки и воротники, вышивали художественные картины для обустройства семейного дома. На таких образцах семейного творчества воспитывается трудолюбие и эстетическая восприимчивость молодежи. В некоторых семьях хранятся и инструменты для женского рукоделья: от веретена до швейной машинки.

В последнее время молодыми людьми стала осознаваться ценность икон как раритетных семейных предметов, а также проявляется забота об их реставрации и условиях хранения.

87% студентов заявили, что в их семьях хранятся письменные источники, среди которых: фронтовые письма (35%), документы (31%), почетные грамоты и благодарности (18%), открытки (7%), книги, в том числе библия (5%), а также газетные вырезки и семейные мемуары. Что касается изобразительных источников, особенно фотографий, то они хранятся в 96% семей.

Анализируя ответы, необходимо отметить, что хранящиеся в семьях старинные вещи, письменные и изобразительные материалы представляют собой довольно обширные массивы, которые бессистемно сложены в старые портфели, папки, шкатулки и т.п. К тому же эти материалы почти никем не востребованы, если среди членов семьи нет энтузиаста, озабоченного восстановлением и сохранением своей семейной истории. Таким образом, налицо совершенно очевидный факт недооценки этой семейной коллекции для воспитания подрастающего поколения в добрых традициях своей семьи и своего рода. Свидетельством этому является тот факт, что каждый второй студент заявил, что в его семье нет традиций, связанных с почитанием предков.

Серьезность сложившейся проблемной ситуации не вызывает никаких сомнений. Поколение «Иванов, родства не помнящих», связанных между собой тесными коммуникациями в пространстве мирового интернета, но не обращающих внимание на свое ближайшее окружение и, прежде всего, семью, не может не волновать старшее поколение, несущее ответственность за их воспитание. В связи с этим имеющийся в семье «родовой» материал должен полноценно использоваться в семейном воспитании в роли домашнего музея.

В отличие от публичного (государственного, ведомственного, общественного) музея домашний музей является, прежде всего, хранильским (или фондовым) музеем. Главная его цель – сохранить родовое и семейное наследие для потомков – направлена на увековечение «славных дел отцов и дедов». При этом охранная функция домашнего музея сочетается с воспитательной функцией, прогнозирующей семейственную преемственность, направленную на дальнейшее повышение имиджа и престижа семьи.

Наибольший эффект в этом деле достигается путем совместной деятельности представителей старшего и младшего поколений по со-

ставлению генеалогического древа, поиску архивных документов, устному опросу родственников, записи семейных легенд и преданий, сочинению мемуаров, выявлению музейных предметов. Таким образом, в совместной работе членов семьи реализуются аксиологическая, исследовательская, информационно-познавательная и коммуникативная функции домашнего музея.

В соответствии с главной функцией домашнего музея – хранительской – должны соблюдаться особые условия хранения семейного наследия. Все предметы (т.е. единицы хранения) домашнего музея должны храниться в чистом виде отдельно от повседневных бытовых вещей. Особые условия хранения старинных документов и фотографий предполагают хранение каждой фотографии или документа в отдельном плотном (или темном) конверте вдали от солнечного света в помещении со стабильной температурой. При этом не допускается применение клея для закрепления фотографий в альбомах. Бережное отношение к предметам домашнего музея позволяет обеспечить их сохранность на долгое время.

Наряду с сохранением семейного наследия большое значение для молодежи имеет практическое обращение к этому наследию в рамках церковных поминальных дней (родительский день) и семейных встреч поколений. Как показало анкетирование, в настоящее время необходимо заново вводить в домашний досуг различные занятия с семейными реликвиями, например, разглядывание семейного альбома, дедушкиных медалей и бабушкиных вышивок, чтение фронтовых писем и благодарностей, детских тетрадок первоклассников и вузовских дипломов выпускников. В этом случае домашний музей сможет осуществлять и рекреационную функцию, позволяющую прочувствовать душевную близость всех членов семьи и комфортную обстановку уютного семейного дома. А можно снять фильмы и сделать сайты «Моя родословная», «Мой любимый дедушка», «Семейная коллекция нумизматики», «История родовой иконы» и др.

Таким образом, проведенное научное исследование показывает, что создание и культивирование домашнего музея может оказать решающее значение на процесс социализации студенческой молодежи, ослаблении напряженности между «отцами и детьми», воспитывать чувства уважения и гордости за свою семью. «Я горжусь своими родителями, бабушкой и дедушкой за их нелёгкую судьбу и за то, что они вырастили нас», – написал один из анкетированных студентов. Хотя фак-

---

тически почти каждая семья имеет материалы для такого домашнего музея, необходима интенсивная работа по их «реанимации» и активизации совместными усилиями поколений. И тогда домашний музей как достояние семьи, имеющее значительный воспитательный потенциал, сможет реализовать во всей полноте присущие ему функции: охранную, аксиологическую, исследовательскую, информационно-познавательную, коммуникативную, рекреационную и эстетическую.

Библиография

Galkina T.V., *Роль и функции домашнего музея в семейном воспитании студентов*, „Tomsk State Pedagogical University Bulletin” 2012, Issue 9(124).

Rola i funkcje domowego muzeum w wychowaniu rodzinnym studentów

The role and the functions of family museums
in family education of university students

Współczesny świat komunikacji i komputeryzacji XXI wieku coraz bardziej wpływa na kształtowanie młodych pokoleń. Codziennie przedstawia najnowszą technologię funkcjonowania człowieka we współczesnym społeczeństwie, narażając dotychczasowe systemy wartości, określa statusy osobowości.

W odpowiedzi na te wyzwania, młody człowiek dąży do wpasowania się w szybki przepływ informacji, opanowania nowych technologii i kompetencji, aby być kreatywnym, mobilnym i konkurencyjnym na rynku pracy.

Nieustanne dążenie do doskonalenia zawodowego, wymagające sporo czasu i wysiłku, odsuwa często na plan drugi aspekty moralne, zdrowotne i estetyczne rozwoju osobistego. Szczególnym wpływom poddają się stosunki w rodzinie z rodzicami i pozostałymi krewnymi. Mieszkanie większości studentów poza domem, samodzielny charakter nauki na uczelniach prowadzi do pewnego rodzaju zaniedbania tradycji rodzinnych, odroczenia komunikacji z rodzicami i dziadkami na czas bardziej wolny. W tym okresie główną treścią komunikacji z krewnymi staje się wsparcie materialno-finansowe pochodzące od rodziców.

Zdając sobie sprawę, że proces wychowania rodzinnego ma charakter permanentny, ważne jest, by w trakcie studiowania nie zostały osłabione: więzi rodzinne, miłość i szacunek do członków rodziny, opieka oraz uwaga do starszych przedstawicieli rodziny i rodu. Tylko rozumienie siebie jako kontynuatora pracy przodków, nierozłącznego ogniwa w łańcuchu pokoleń pomaga kształtować świadomość historyczną posiadającą kryteria wartości odnoszone do udziału rodziny i rodu w historię ojczyzny.

Zainteresowanie się tematem wynika zarówno z braku badań dotyczących problematyki, jak również z poszukiwania praktycznych środków oddziaływania w wychowaniu dorosłych dzieci – studentów. Jednym z takich środków są kolekcje rodzinne, kształtujące muzeum domowe. Celem danego artykułu jest określenie roli i funkcji muzeum domowego w wychowaniu studiującej młodzieży.

Jaki jest stosunek współczesnych studentów wydziału historyczno-filologicznego Uniwersytetu Państwowego w Tomsku do swoich rodzin, tradycji rodzinnych i rodzinnych relikwii?

Zaproponowana studentom I–V roku ankieta „Muzeum domowe” zawiera cztery zestawy pytań:

1. Pytania służące wyłonieniu personalizacji najstarszych członków rodziny (nazwiska i zawody pradziadków i dziadków);
2. Pytania rejestrujące obecność w rodzinie przedmiotów mających wartość muzealną (rzeczowe, pisemne, wizualne źródła) oraz sposoby ich przechowywania i porządkowania;
3. Pytania mające na celu zidentyfikowanie w rodzinie niematerialnego dziedzictwa kulturowego (historie rodzinne, legendy, tradycje) oraz
4. Kwestie związane z rozumieniem prestiżu rodziny i dumy ze swojego rodu.

Wyniki badania, w którym wzięło udział 104 studentów, ukazały rzeczywistą sytuację z 2012 roku w jednej z uczelni akademickich miasta Tomsk. Odpowiadając na pytania z pierwszego zestawu, 92% studentów stwierdziło, że pamięta nazwiska swoich dziadków, natomiast 8% uczniów ich nie zna. Co do pradziadków, ich nazwiska są znane tylko 55% studentów. Przy czym, jeśli u studentów V–III roku znajomość imion dziadków i pradziadków odpowiednio wynosi 100% i 71%, to u studentów pierwszego roku – 95% i 26%. Dane te świadczą o tym, że w wielu rosyjskich rodzinach brakuje dokumentów z okresu radzieckiego, tj. lat 1920–1950 – z czasów prowadzenia kolektywizacji i jej następstw, oraz okrutnych represji stalinowskich. Ponadto, w celu ochrony rodziny wiele osób ukrywało przed władzą prawdziwe fakty z historii swojej rodziny, oraz zmuszeni byli do tego, by nie opowiadać o tym swoim dzieciom. Dlatego też obecnie wydaje się utracona pokaźna warstwa rosyjskiej historii rodziny jako integralnej części historii Syberii i Rosji.

Ta tradycja milczenia w celu samoobrony rodziny okazała się dość trwałą: nawet teraz niektóre osoby wolą nie wypowiadać się na temat historii swojej rodziny i rodu. Sytuacja ta miała negatywny wpływ na obecność w rodzinie historii mówionej, opowieści i legend. Pradziadkowie, generalnie nie przeżyli burzliwego wieku XX, a dziadkowie – główni „opowiadacze” rodzi-

ny zmuszeni byli do milczenia. Tym sposobem dzisiejsi młodzi ludzie, nie przyzwyczajeni do tego, by słuchać legend i opowieści rodzinnych, zazwyczaj nie odczuwają takiej potrzeby. Mówią o tym dość wyraźnie wyniki ankietowania: 52% studentów nie zna żadnych opowieści i legend rodzinnych, 48% pamięta urywkowe zdarzenia z biografii dziadków i pradziadków.

Co do wiedzy o zawodzie przodków, tylko 68% studentów wymieniło zawody nauczycieli, lekarzy, księgowych, artystów, krawców, mechaników, inżynierów, wojskowych, przewodniczących sowchozów itp. Świadczy to o tym, że zwiększyła się liczba studentów wywodzących się z obszarów wiejskiej i miejskiej inteligencji. Pozostałe 32% studentów nie było zainteresowane zawodami najstarszych członków rodziny. Bardzo pomocne dla powołania domowego archiwum i muzeum jest stworzenie drzewa genealogicznego własnego rodu. Jedynie 7% respondentów prowadziło tego rodzaju pracę w swoich rodzinach, choć potrzeby tworzenia drzewa są świadomi wszyscy studenci. Tak więc, w jednej z rodzin została stworzona „Księga pamięci”, w drugiej – napisana przez dziadka książka o własnym rodzie, a w kilku rodzinach zostało sporządzone drzewo genealogiczne. Na podstawie materiału z drzewa genealogicznego, można rozpocząć personizację funduszu muzeum domowego, tj. zebrać, scenariusze i materiały graficzne o życiu każdego członka rodziny.

Wyniki badania potwierdzają obecność w rodzinie muzealiów u 94% studentów. Wśród prawdziwych przedmiotów zabytkowych zostały wymienione nagrody (zwykle medale z II wojny światowej) – 27%, ikony – 16%, broń („zdobycza” bądź otrzymana przy odznaczeniu) i inne przedmioty – 14%, robótki kobiece (haft, dziewiarstwo) – 14%, narzędzia gospodarstwa domowego (krosno, koło przędzenia) – 12%, monety, banknoty, meble, naczynia – 9%, biżuteria – 7%. Wśród obiektów muzealnych wymieniane były również szkatułki, znaczki, zegarki, ubrania, instrumenty muzyczne, torby, łyżki srebrne, filcowane wyroby, ozdoby świąteczne i dywany. Należy zauważyć, że kryteria wyboru obiektów muzealnych (rzadkość, data produkcji, wartość artystyczna, wartość pamiątkowa), nie są dokładnie zrozumiane przez niektórych studentów (23%).

Do części rzeczy studenci mają szczególny stosunek: dotyczy to przede wszystkim odznaczeń i broni wręczanej przy wyróżnieniach. W ankietach pojawiały się takie zdania: „Mój pradziadek otrzymał kilka medali za udział w wielkiej wojnie ojczyźnianej”, „Moi dziadkowie walczyli za Ojczyznę i byli dobrymi ludźmi”, „Poczucie dumy zostało przekazane mi przez mojego dziadka, który przeszedł przez całą wojnę”. Oglądając i przymierzając

ordery, i medale dziadków, młody człowiek utożsamia się z ich bohaterskimi czynami. Prawdziwy patriotyzm rodzi się na gruncie rodziny, z dumy z jego dziadka – bohatera, ze swojej rodziny.

Jak wynika z ankiet, bardzo rozpowszechnione w rodzinach były prace ręczne kobiet: dziewiarstwo i haft (ściegiem krzyżykowym i gładkim). Prawdziwe mistrzynie oddawały się długiej i żmudnej pracy: dziergały obrusy i lambrekiny, serwetki, kołnierze; haftowały obrazy dla dekoracji domu rodzinnego. Takie wzorce sztuki rodzinnej sprzyjają wychowaniu pracowitości i wrażliwości estetycznej młodzieży. W niektórych rodzinach przechowywane są narzędzia rzemiosła kobiet: poczynając od wrzeciona po maszyny do szycia.

W ostatnim czasie młodzi ludzie zaczęli rozumieć wartość obrazów świętych jako rodzinnych zabytkowych przedmiotów i dbać o ich konserwację i warunki przechowywania. 87% studentów przyznaje, że w ich rodzinach przechowywane są źródła piśmiennicze, wśród których odnajdujemy: listów z wojny (35%), dokumentów (31%), listów pochwalnych (18%), pocztówek (7%), książek, w tym Biblia (5%), a także wycinki z gazet i memuary rodzinne. Jeśli chodzi o źródła wizualne, szczególnie zdjęcia, są one przechowywane w 96% rodzin.

Analizując odpowiedzi, należy zauważyć, że przechowywane w rodzinie antyki, piśmiennicze i wizualne materiały są przedstawiane jako dość dużej ilości zasoby przypadkowo ułożone w starych, teczkach, pudełkach itp. Ponadto o te materiały nikt się nie upomina, o ile w rodzinie nie znajdzie się entuzjasta zainteresowany odbudową historii rodzinnej. Tak więc, jest oczywiste, iż kolekcja rodziny, w wychowaniu młodego pokolenia w dobrych tradycjach swojej rodziny i rodu, jest niedoceniana. Dowodem na to jest fakt, że co drugi student powiedział, iż w jego rodzinie nie ma tradycji związanych z kultem przodków.

Nie pozostaje wątpliwości, iż istnieje dość poważny problem. Pokolenie „Iwanów nie pamiętających pokrewieństwa” połączone za pomocą ścisłej komunikacji w przestrzeni globalnego Internetu, ale nie zwracające uwagi na najbliższe otoczenie, w tym przede wszystkim rodzinę, nie może pozostawić pokolenie starszych ludzi obojętnym, które jest odpowiedzialne za ich wychowanie. W związku z tym, „rodowodowy” materiał istniejący w rodzinie powinien być w pełni wykorzystywany w wychowaniu.

W przeciwieństwie do muzeum publicznego (państwowego, instytucjonalnego, społecznego) muzeum domowe jest przede wszystkim muzeum archiwalnym. Głównym celem takiego muzeum jest zachowanie rodzinnego

dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, ukierunkowanie na utrwalanie „sławnych dziejów swoich ojców i dziadów”. Przy tym funkcja poczucia bezpieczeństwa muzeum domowego łączy się z funkcją wychowawczą, prognozującą rodzinną ciągłość, wspomagającą wzmocnienie wizerunku i prestiżu rodziny.

Największy wpływ w tym przypadku uzyskuje się poprzez wspólną aktywność przedstawicieli starszych i młodszych pokoleń np. w trakcie rysowania drzewa genealogicznego, przy wyszukiwaniu archiwów, podczas wywiadów z krewnymi, przy spisywaniu rodzinnych legend, sporządzaniu wspomnień czy też ujawnianiu eksponatów. Tak więc we wspólnej pracy członków rodziny realizowane są takie funkcje muzeum domowego, jak: aksjologiczna, badawcza, informacyjno-poznawcza i komunikatywna.

Zgodnie z główną funkcją muzeum domowego – archiwalną – powinny być przestrzegane specjalne warunki przechowywania dziedzictwa rodzinnego. Wszystkie elementy (tj. przechowywane jednostki) muzeum domowego powinny znajdować się w czystym miejscu, osobno od przedmiotów codziennego użytku domowego. Specjalne warunki przechowywania starych dokumentów i zdjęć wymagają umieszczania każdego zdjęcia lub dokumentu w osobnej dopasowanej (lub ciemnej) kopercie z dala od światła słonecznego, w pomieszczeniu o stabilnej temperaturze. Nie wolno używać kleju do zabezpieczenia zdjęć w albumach. Szacunek do przedmiotów muzeum domowego pozwala na ich konserwację przez długi okres.

Wraz z kultywowaniem w ten sposób dziedzictwa rodzinnego, duże znaczenie dla młodych ludzi posiada praktyczne odwoływanie się do tego dziedzictwa przy okazji cerkiewnych dni pamięci (Dzień Rodziców¹) i rodzinnych spotkań międzypokoleniowych. Jak wynika z badań, konieczne staje się ponowne wprowadzenie do życia codziennego różnorodnych zajęć z wykorzystywaniem pamiątek rodzinnych, na przykład: oglądanie albumu rodzinnego, medali dziadków i rękodzieł babć, czytanie listów z wojny i listów pochwalnych, oglądanie zeszytów pierwszoklasistów i dyplomów absolwentów uczelni.

W tym przypadku muzeum domowe może pełnić również funkcję rekreacyjną, która pozwala poczuć bliskość duchową wszystkich członków rodziny i wygodne otoczenie w przytulnym domu rodzinnym. Można również nakręcić filmy i utworzyć strony internetowe: „Moje drzewo genealogiczne”, „Mój ukochany dziadek”, „Rodzinna kolekcja numizmatyczna”, „Historia rodzinnego obrazu świętego” itp.

¹ Roditelskij Deń, odpowiednik polskiego Święta Dnia Zmarłych [- L.].

Tak więc, przeprowadzone badania pokazują, że założenie i uprawianie w domu muzeum może mieć decydujący wpływ na: socjalizację studentów, rozładowanie napięcia między „ojcami i dziećmi”, kształtowanie poczucia szacunku i dumy dla rodziny. „Jestem dumny z moich rodziców i dziadków z ich ciężkiego losu i z tego, że nas wychowali” – napisał jeden z badanych studentów. Choć w rzeczywistości, prawie każda rodzina ma materiał do takiego muzeum domowego, wymagane są intensywne prace nad jego „reanimacją” i aktywizacja wspólnych wysiłków pokoleń. A następnie muzeum domowe jako majątek rodziny, mający istotny potencjał edukacyjny będzie w stanie w pełni zrealizować nieodłączne funkcje: ochronną (bezpieczeństwa), aksjologiczną, badawczą, informacyjno-poznawczą, edukacyjną, komunikacyjną, rekreacyjną i estetyczną.

Tłumaczenie z języka rosyjskiego: Luba Jakubowska

Bibliografia

- Galkina T.V., *The Concept of the Home Museum as a Communicative Space of Family Leisure*
// *Роль и функции домашнего музея в семейном воспитании студентов*, „Tomsk State Pedagogical University Bulletin” 2012, Issue 9(124).

Rozdział III

Dysfunkcje w przestrzeniach życia rodzinnego

Dysfunctions in the realms
of family life

